

Fulls de la Revista

Sumari

Rodoreda inèdita
París
transcripció Neus Real

Ginebra
transcripció Mariàngela Villalonga

“Per ganes de joc”
transcripció Mariàngela Villalonga

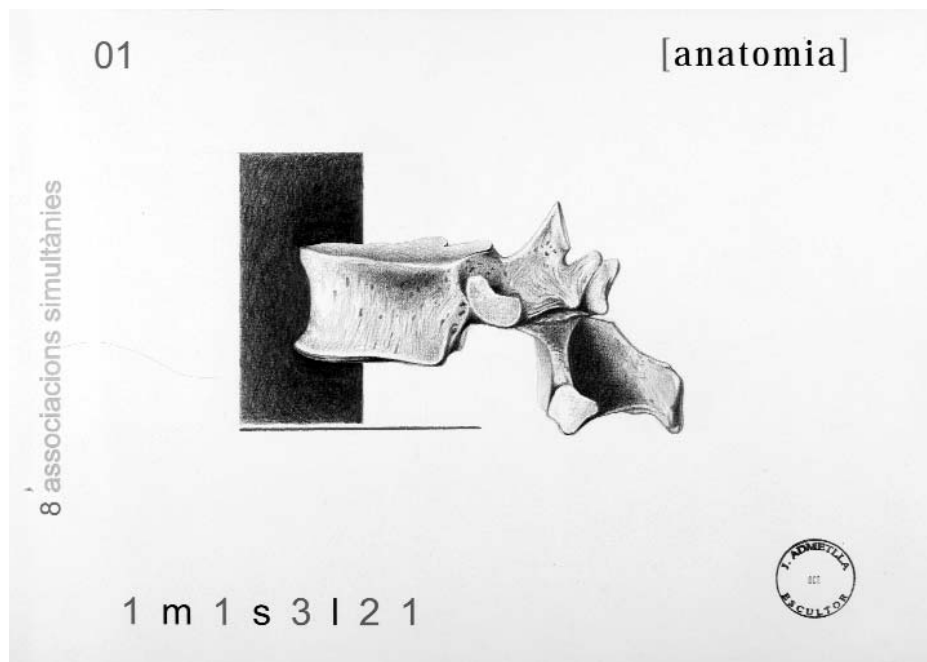
Un poema de Mercè Rodoreda
transcripció Carles Miralles

Rodorediana
Neus Real

Apunt del natural
Francesc Ten / Marc Vicens

Pep Admetlla ha il·lustrat aquests *Fulls*. En el seu currículum l'artista explica que ha fet estades d'aprenentatge i «supervivència» a Pietrasanta, Florència, Roma, Venècia, Nova York, Atenes, el Caire, París, Lisboa, Londres, Porto Alegre, Seül. Des de 1986 exposa periòdicament tant en galeries com en espais institucionals. Té obra pública present a ciutats d'arreu del món. Ha gaudit de diverses beques i ha obtingut premis internacionals. Ha donat cursos, seminaris i conferències en diferents universitats i institucions. Ha dissenyat espais expositius, catàlegs i programes de televisió. Ha publicat articles de recerca pedagògica i d'arquitectura.

Rodoreda inèdita

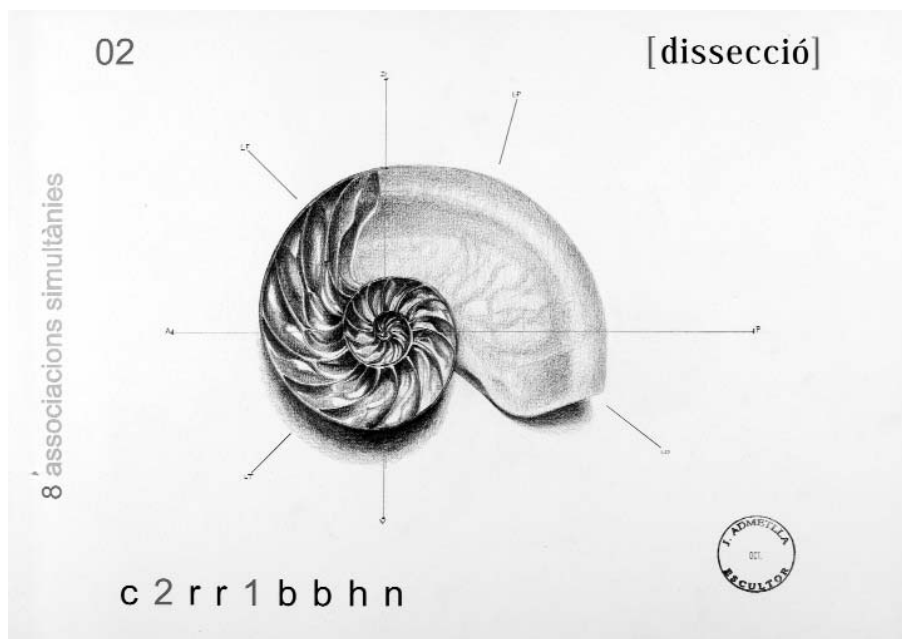

Mercè Rodoreda, *París* (fragment)

[Transcripció de Neus Real]

Fons Mercè Rodoreda [FMR] 6.1.5.2/18 i 19

Sé que no tornaré mai més a París encara que alguna vegada l'hagi enyorat. Si el recordo, tan aviat és amb angoixa com amb nostàlgia. Com és natural no el recordo en conjunt. Només detalls. A desgrat d'haver-hi viscut durant sis o set anys no conec París. Com sempre, em tanco on visc; el meu radi d'acció és molt limitat. I aquest radi d'acció quan vivia a la capital del món, exactament en el número 21 del carrer Cherche Midi, anava de la Plaça de la Concòrdia per una banda, fins al Louvre per l'altra i fins al Boulevard Saint Michel, amb alguna incursió fins a l'Arc de l'Estrella que baixava a peu fins a casa tot trencant cap al carrer de la Bòetie per tal de mirar aparadors i delir-me amb coses boniques que no podria tenir mai. Com que la meua casa a París era una cambreta de minyona que la germana de Nicolau d'Olwer havia tingut la gentilesa de cedir-me provisionalment —un provisionalment que va durar anys—, es trobava molt a la vora de Saint Germain de Prés, quan tenia algun cèntim, que no era gaire sovint, anava a esmorzar al Lipp, al Flore, o bé als Deux Magots. Moltes vegades havia esmorzat al costat de Sartre i de Simone de Beauvoir. Com de tota la gent més representativa de l'època.

Sempre, de jove, havia tingut ganes de morir. No estava bé ni en el món ni dintre de mi mateixa. Eren unes ganes de morir que venien espaiades, i, sobretot, molt literàries. La manera de morir que em va agradar més la vaig trobar en llegir «La faute de l'abbé Mouret» que vaig descobrir en la llibreria del meu pare. La protagonista, una noia jove, es suïcidava omplint-se el dormitori de flors i d'herbes aromàtiques, fàcils d'obtenir perquè vivia en una caseta al bell mig d'un parc immens. Morir per culpa del perfume de les flors era una temptació, però, podria jo, en el jardí de casa, collir prou flors perquè el seu perfume m'adormís i em matés?

A París, en ple exili, al cap de molts anys, vaig tenir ganes de morir i, també com als divuit anys, molt literàries. Em consolava la idea de poder morir a voluntat; el més fàcil, tirant-me al Sena des del pont del Carrousel. Però un matí en la brasserie Lipp, tot mirant els plafons de les parets voltats per una sanefa de mosaic amb lianes verdes on hi havia de tant en tant, i encara hi deu haver, una cacatua blanca, entre lianes, tot d'una vaig pensar que seria bonic morir allà davant una tassa de cafè amb llet tot mirant aquelles cacatues blanques. Però el que em complaïa més que res era pensar que algú diria: va morir a la brasserie Lipp un matí a dos quarts de deu sense haver-se acabat el cafè amb llet. I ningú no podria saber mai de mai com havia estat feliç de morir, com qui s'adorm, davant d'aquelles anes verdes amb una cacatua blanca de tant en tant.

Mercè Rodoreda, *Ginebra*

[Transcripció de Mariàngela Vilallonga]

FMR 6.1.5.2/22

Els cignes, els ànecs i les gavines. (Un vol de cignes és molt espectacular. Però no volen sempre que voldries que volessin.)

Cinemes Hollywood, Nord Sud (rue de la Servette) Central, etc.

Cafès : «El Radar» (en el carrer més comercial que no em recordo com es diu perquè durant el seu recorregut canvia de nom tres o quatre vegades)

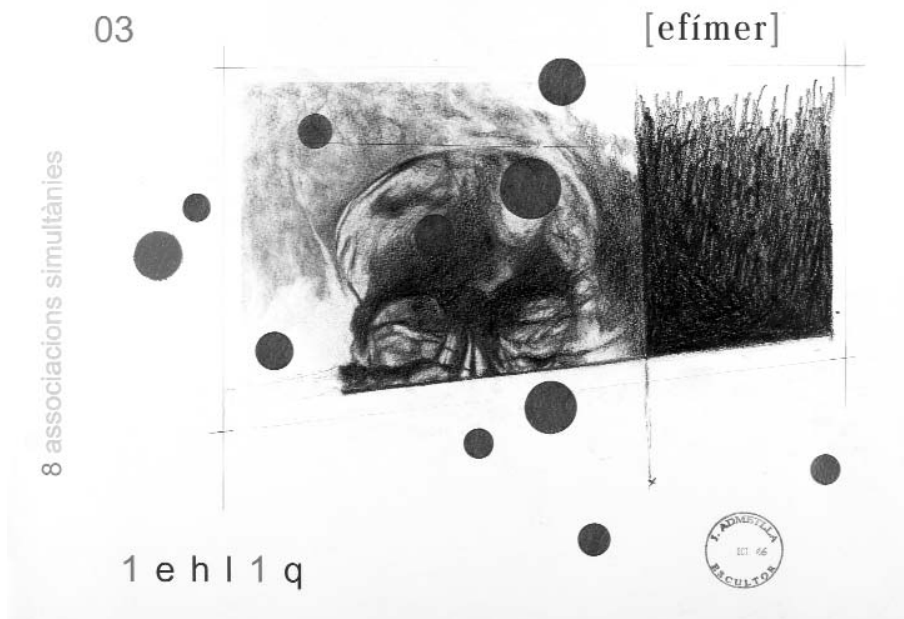
Al número 19 del carrer de Vidollet, tenia el pis, a tocar d'un parc. Des de la terrassa es veia el llac i la muntanya del Salève.

El Jardí Botànic és preciós, està a la vora del Palau de les Nacions Unides, on anava a dinar cada dia; des del menjador de dalt de tot la vista és un somni.

El Pont Budin on s'ajunten el Ròdan i l'Arve. En diuen el pont dels suïcides.

El Victoria Hall on anava sempre a sentir concerts.

La Perla del Llac –ja és molt turístic però fa bonic sobretot quan passen els vaporets que fan la volta al llac, tots blancs, amb les xemeneies ratllades de groc i de negre.

En passar per davant de la Perla del Llac toquen la sirena.
 La vista des de dalt del Salève és simplement lunar, però és, també, un lloc molt turístic.
 A Ginebra hi ha llibreries molt bones on sempre és agradable d'anar a triar llibres. No sé què posar més. Records, situacions, viatges, tot, a l'hora d'explicar-ho concretament, se'm fon a la memòria.
 Hi ha el museu amb una sala d'armadures bastant interessant. Hi ha, és clar, el castell de Chillon però la cosa ja es complicaria.

Mercè Rodoreda, «Per ganes de joc»
 [Transcripció de Mariàngela Vilallonga]

FMR 6.1.2.78/79

Per ganes de joc m'hauria agradat poder dir-vos que tenia un amor. Però no ho he pogut dir. Si el tingués no em caldria ni obrir la boca perquè ho hauríeu endevinat. Quan algú que coneixem té un amor, es veu. Els ulls, el gest, la manera de caminar, la manera de riure, la manera, tot d'una, d'absentar-se, encara que només sigui un segon de tot el que el volta, delaten un cor alterat. Es canvia de conducta. No, no tinc cap amor. Massa tard. Aquest massa

tard és la cosa més desolada, més trista, més amb ganes de fer venir ganes de morir. Perquè, Senyor, besar és bo, abraçar fort és bo, perdre's per a no trobar-se arran de terra, és bo. Però, Senyor, ajudeu-me; també són bons l'aire i el sol. La pedra i el cristall. La llimona i el llimoner, l'avellaner i la noguera amb flors de dues menes. La pluja i la neu. Què no donaria per una estrella de neu, ara, en aquest precís moment, mirada a través d'un vidre convex. Petita, engrandida, neta i clara. Poder mirar una estrella de neu, tota de punxes, desitjant besar en una nit d'estiu, en un portal fosc, amb l'ai al cor, en un carrer d'aquells que ja no en queden, uns llavis estimats. Perfectes en el besar. Amb la perfecció de l'amor que no t'ensenya ningú, que es va aprenent al llarg de la vida, amb caigudes violentes i tantes morts a l'ànima. Ajudeu-me, Senyor, a estimar l'aigua dels rius i del mar i el foc tan canviant com la mirada d'algú molt intel·ligent plena de tota la màgia del món i de la vida viscuda. Sublimar la puresa de dos en un, tan rara, i tan trencadissa. Ajudeu-me, Senyor, a recordar tot el que ha estat mel i a oblidar tot el que ha estat amarg. No sabeu res d'amor. Res de res. I els meus amors són morts... «Ets la millor fruita del món. Com en els temps antics tu podràs dormir a dins del mar, en la tenda d'amor amb sostre d'alga i el terra de perla.» A dins del mar dels ulls que havia estimat més que totes les onades... Estimar un mar solitari quan ens sentim abandonats de tot, equival a compensar una absència dolorosa. Si m'haguéssiu volgut

quan vaig poder donar-me, us hauria ensenyat l'amor, hauríeu sabut què és l'amor. Us deixo amb la vostra força de voluntat, amb la petita o grossa quantitat de despit d'un home que es va cansar d'esperar. Perdó, perdó per tot el que us dic. Perdó per tot el que penso.

Una de les últimes vegades que ens vam veure, us vaig dir amb una certa mala fe: «Voldria morir a Ginebra, ser enterrada a Ginebra». Vaig afegir desviant la mirada perquè em poguéssiu mirar de ple amb els vostres ulls blaus: «Hi ha alguna cosa que em reté a Ginebra». Es produí un lleuger atur en la vostra respiració, imperceptible –perquè abans us deia que el que em retenia a Ginebra éreu vós– i vaig acabar amb la veu dolça però tallant: «Ginebra» Sabeu que, durant anys, saber-vos a Ginebra, encara que no us veiés, m'era un consol; que a l'època llarga de les vostres vacances vivia mig malalta... «Ginebra» Que m'enterrin on em mori. Tant me fa. El panteó de la família, el nínxol de la família... la cova dels esquelets... quina misèria, que petit, tot... I la mort amb la seva infinita grandesa et para el cor i et dona a la terra,

sigui d'on sigui. Sense panteó, i sense nínxol, sense estela i sense làpida, sense el crisantem, sense la dàlia, sense el lliri morat, ni la llàgrima salada. No vull crisantems, no vull dàlies, no vull lliris de cap color. O bé ser crisantem, dàlia i lliri jo, o bé ser estrella, jo. Si l'ànima va pel cel, perduda, la vull entre estrelles, arrapada a la lluna com un gat rabiós. Una ànima d'estrella nana a estrella geganta... milers d'anys d'una estrella a l'altra, milions d'anys d'un foc d'estrella a un altre foc d'estrella, mig esglaiada per entre la fúria de les galàxies... Per a poder-me arrecerar en el ventre d'una estrella vella de quaranta mil milions d'anys, donaria de gust el tros de vida que em queda.

Agraïments: Donem les gràcies a la Fundació Mercè Rodoreda de l'Institut d'Estudis Catalans, que ens ha permès la publicació d'aquests textos inèdits de Mercè Rodoreda, amb motiu de la celebració de l'Any Rodoreda.

